

13. Alankomaat ja Skandinavia

Alankomaissa paavin tyrannia herätti varhain vastustusta. Seitsemänsataa vuotta ennen Lutheria kaksi piispaa, jotka erään lähetystön jäseninä Roomassa käydessään olivat oppineet tuntemaan "pyhän istuvien" todellisen luonteen, esittivät paavia vastaan rohkeita syytöksiä: "Sinä asetus Jumalan temppeliin.

Et ole lampaille paimen vaan susi. - - Sinun tulisi olla palvelijoiden palvelija, kuten sinä itseäsi nimität, mutta pyritkin herrojen herraksi. - - Sinä teet Jumalan käskyt halveksituiksi. " 1

Vuosisadasta toiseen nousi henkilöitä, jotka toistivat tämän vastalauseen. Valdolaisten Raamatun he käänsivät hollannin kielelle ja totesivat, "että se oli erittäin hyödyllinen: ei piloja, ei satuja, ei joutavuuksia, ei valheita, vaan ainoastaan totuuden sanoja". Näin kirjoittivat ikivanhan uskon ystävät kahdennella toista vuosisadalla. 2

Sitten alkoivat paavilliset vainot, mutta uskovien määrä kasvoi jatkuvasti. He julistivat, että Raamattu on ainoa erehtymätön auktoriteetti uskonasioissa ja että "ihmisiä ei tule pakottaa uskomaan, vaan heidät on voitettava saarnan avulla".3

Lutherin opetukset tavoittivat Alankomaissa vilpittömiä ja uskollisia miehiä, jotka ryhtyivät saarnaamaan evankeliumia. Menno Simons, joka oli kasvatettu roomalaiskatolilaiseksi ja vihitty papiksi, ei tuntenut lainkaan Raamattua eikä harhaopin pelosta suostunut edes lukemaan sitä. Hän yritti vaientaa

ALANKOMAAT JA SKANDINAVIA

omantunnon äänen kevytmielisellä elämällä, mutta turhaan. Jonkin ajan kuluttua hän ryhtyi tutkimaan Uutta testamenttia, joka yhdessä Lutherin kirjoitusten kanssa sai hänet ottamaan vastaan puhdistetun uskon.

Pian tämän jälkeen Menno näki miten eräs mies tapettiin, koska hän oli antanut kastaa itsensä uudelleen. Tämä sai hänet tutkimaan, mitä Raamattu sanoi lapsikasteesta. Hän havaitsi, että kasteen ehtona oli katumus ja usko.

Menno erosi paavinkirkosta ja omistautui löytäviensä totuuksien opettamiseen. Sekä Saksassa että Alankomaissa esiintyi kiihkoilijoita, jotka rikkoivat järjestystä, käyttäytyivät sopimattomasti ja valmisteliat kapinaa. Menno vastusti ankarasti intoilijoiden vääriä oppeja ja juonia.

Kahdenkymmenenviiden vuoden ajan hän kierteli

Alankomaissa ja Pohjoistaksassa. Hän ulotti vaikutuksensa laajalle ja havainnollisti opetuksiaan omalla elämällään. Hän oli rehellinen mies, nöyrä ja vaatimaton, vilpitön ja innokas. Suuri joukko kääntyi hänen työnsä tuloksena.

Saksassa Kaarle V oli kieltänyt uskonpuhdistuksen, mutta ruhtinaat vastustivat hänen tyranniuttaan. Alankomaissa hänen valtansa oli suurempi. Vainojulistukset seurasivat nopeasti toisiaan. Raamatun lukeminen, kuuleminen tai saarnaaminen, Jumalan rukoileminen yksinäisyydessä, kieltäytyminen kuvainpalonnasta ja virsien laulaminen olivat kuolemalla rangaistavia rikoksia. Tuhannet kuolivat Kaarlen ja Filip 11:n hallituskaudella.

Kerran tuotiin inkvisiittorien eteen kokonainen perhe, jota syytettiin messun laiminlyömisestä ja jumalanpalveluksen pitämisestä kotona. Nuorin poika vastasi: "Me polvistumme ja rukoilemme, että Jumála valaisisi mielemme ja antaisi anteeksi syntimme. Rukoilemme hallitsijamme puolesta, että hänen hallituksensa olisi menestyksekäs ja elämänsä onnellinen.

SUURI TAISTELU

Rukoilemme viranomaisten puolesta, että jumala varjelisi heidät. " Isä ja yksi pojista tuomittiin polttoroiolle.⁴

Miesten lisäksi naiset ja tytöt osoittivat peräänantamatonta rohkeutta. Vaimoilla oli tapana seisoa polttorovion vieressä ja kuiskailla tulella kärsivälle puolisolleen lohduttavia sanoja tai laulaa rohkaisevia virsiä." "Kun nuoria tyttöjä haudattiin elävältä, he kävivät pitkälleen kuin olisivat menneet huoneeseensa levolle. Mestauslavalle ja tuleen he astuivat parhaissa vaatteissaan ikään kuin olisivat menossa häihinä."⁵

Vaino lisäsi totuuden todistajien lukumäärää. Vuodesta toiseen hallitsija jatkoi julmuuksiaan, mutta turhaan. Lopulta Vilhelm Oranialainen antoi Hollannille vapauden palvella jumalaa.

Tanskan uskonpuhdistus

Pohjoismaihin evankeliumi tuli rauhallisesti. Wittenbergistä kotiin palaavat opiskelijat toivat puhdistetun uskon Skandinaviaan. Myös Lutherin kirjoitukset levittivät valoa. Pohjolan karaistunut kansa kääntyi pois Rooman turmeluksesta ja taikauskosta ottaakseen vastaan Raamatun elähdyttävät totuudet.

Tausen, "Tanskan uskonpuhdistaja", osoitti jo varhain lapsena suurta älykkyyttä ja meni luostariin. Kävi ilmi, että hänellä oli lahjoja, jotka lupasivat hyvää palvelusta kirkolle. Nuori ylioppilas sai valita mieleisensä yliopiston Saksasta tai Alankomaista. Ehtoja oli vain yksi: hän ei saisi mennä Wittenbergiin panemaan itseään alttiiksi harhaopin vaaroille.

Tausen meni Kölnin, joka oli paavillisuuden tukikohtia. Siellä hän kyllästyi pian. Siihen aikaan hän luki mielellään Lutherin kirjoituksia ja halusi saada uskonpuhdistajalta henkilökohtaista opetusta. Mutta silloin hän saattaisi menettää priorin tuen. Hän teki

ALANKOMAAT JA SKANDINAVIA

ratkaisunsa nopeasti ja siirtyi opiskelijaksi Wittenbergiin. Palattuaan Tanskaan hän ei paljastanut salaisuuttaan, mutta pyrki johtamaan toverinsa puhtaampaan uskoon. Hän avasi Raamatun ja saarnasi heille Kristusta syntisen ainoana pelastuksen toivona. Priori raivostui, sillä hän oli toivonut Tausenista Rooman puolustajaa. Hänet lähetettiin toiseen luostariin ja suljettiin kammioonsa. Kalterien läpi hän välitti tovereilleen tiedon totuudesta. Jos tanskalaiset isät olisivat hallinneet kirkon menettelytavat harhaoppisia kohtaan, Tausenin ääntä ei olisi enää koskaan kuultu, mutta sen sijaan että he olisivat sulkeneet hänet maanalaiseen vankiluolaan, he karkottivat hänet luostarista.

Äskettäin annettu kuninkaallinen julistus tarjosi suojan uuden opin julistajille. Kirkot avattiin hänelle, ja kansaa tulvi kuuntelemaan. Tanskankielinen Uusi testamentti levisi laajalle. Pyrkimykset työn lopettamiseksi vain edistivät sitä, ja ennen pitkää Tanska ilmoitti ostaneensa vastaan puhdistetun uskon.

Edistystä Ruotsissa

Myös nuoret ruotsalaiset veivät Wittenbergistä elämän vettä maanmiehilleen. Ruotsin uskonpuhdistuksen johtajat Olaus ja Laurentius Petri opiskelivat Lutherin ja Melanchthonin johdolla. Suuren uskonpuhdistajan tavoin Olaus herätti kansan kaunopuheisuudellaan, kun taas Laurentius oli Melanchthonin tavoin harkitseva ja rauhallinen. Molemmat olivat järkkyjättömän rohkeita. Katoliset papit kiihottivat sietämätöntä ja taikauskoista kansaa, ja Olaus Petri oli useita kertoja menettänyt henkensä. Mutta näitä uudistajia suojeli kuningas, joka kannatti uskonpuhdistusta ja otti mielihyvin vastaan heidän apunsa taistelussa Roomaa vastaan.

Ruotsin hallitsijan ja johtavien miesten edessä Olaus Petri puolusti taitavasti puhdistettua uskoa.

SUURI TAISTELU

Hän totesi, että kirkkoisien opetukset tulee hyväksyä vain silloin kun ne ovat sopusoinnussa Raamatun kanssa ja että uskon keskeiset opinkohdat on esitetty

Raamatussa niin selvästi, että kaikki voivat ne ymmärtää.

Tämä taistelu osoittaa meille, "millaisia uskonpuhdistajien armeijan sotilaat olivat. He eivät olleet oppimattomia, hurmahenkisiä, meluisia rettelöitsijöitä - kaukana siitä. He olivat miehiä, jotka olivat tutkineet Jumalan sanaa ja osasivat käyttää Raamatun tarjoamia aseita. He olivat tutkijoita ja teologeja, miehiä, jotka hallitsivat perusteellisesti koko evankeliumin totuuden järjestelmän ja voittivat helposti skolastiset saivartelijat ja Rooman korkeat kirkonmiehet." 6

Ruotsin kuningas otti vastaan protestanttisen uskon, ja valtiopäivät ilmoittivat tukevansa sitä. Kuninkaan pyynnöstä Petrin veljekset ottivat tehtäväkseen koko Raamatun kääntämisen. Valtiopäivät määräisivät, että sananjulistajien oli kaikkialla maassa selitettävä Raamattua ja että koululaiset tuli opettaa lukemaan sitä.

Rooman sorrosta vapautunut kansakunta saavutti sellaisen mahdin ja suuruuden, mitä sillä ei ollut koskaan ollut. Sata vuotta myöhemmin tämä siihen asti heikko kansa tuli - ainoana Euroopan maana - Saksan avuksi kauhistuttavassa kolmikymmenvuotisessa sodassa. Koko Pohjois-Eurooppa näytti joutuvan uudelleen Rooman hirmuvallan alle. Ruotsin sotajoukot auttoivat Saksaa voittamaan protestanteille uskonnonvapauden ja palauttamaan omantunnonvapauden niihin maihin, jotka olivat ottaneet vastaan uskonpuhdistuksen.